Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Kirje

8.6.2022

VN/4326/2022
VN/4326/2022-MMM-16

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle E 68/2022 vp

Komissio antoi 18.5.2022 tiedonannon REPowerEU –toimenpidesuunnitelmasta, jonka tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä ja kehittää Euroopan energiajärjestelmää. Keskeisenä tavoitteena on luoda nykyistä varmempi energiajärjestelmä. Samalla vauhditetaan vihreää siirtymää. Komissio toteaa suunnitelmassa, että nopein ja helpoin tapa vähentää Venäjä-riippuvuutta on energian säästäminen. REPowerEU:ssa on kysymyksessä laaja kokonaisuus, joka sisältää useita tiedonantoja, säädösehdotuksia ja ohjeistusta, ja osa näistä annetaan vasta myöhemmin.

Maa- ja metsätalousministeriön näkökulmasta REPowerEU-suunnitelmassa merkittävimpiä ovat biomassan käyttöön liittyvät ehdotukset ja näkemykset. Osana REPowerEU-suunnitelmaa komissio ehdottaa uusiutuvan energian direktiivin avaamista siten, että EU:ssa uusiutuvan energian tavoitetta nostettaisiin tavoitteesta, joka julkaistiin osana 55-valmiuspakettia heinäkuussa 2021. Vuodelle 2030 asetettua tavoitetta nostettaisiin valmiuspaketin 40 prosentista 45 prosenttiin. Tämä nostaisi uusiutuvan energian kokonaistuotantokapasiteetin 1 236 GWh verrattuna 55-valmiuspaketin mukaiseen tavoitteeseen, joka oli arvioitu 1 067 GWh:ksi vuoteen 2030 mennessä.

Komissio ehdottaa REPowerEU-suunnitelmassa mm. muutoksia lupamenettelyiden nopeuttamiseen ja yksinkertaistamiseen. Tähän liittyen komissio ehdottaa muutettavaksi ehdotusta uusiutuvan energian direktiiviksi siten, että direktiivissä otettaisiin käyttöön uusiutuvan energian periaate erittäin tärkeänä yleisenä etuna. Lisäksi direktiivissä otettaisiin käyttöön niin kutsuttujen ydinkehittämisalueiden[1] nimeäminen ja muita keinoja lupamenettelyjen nopeuttamiseksi ja yksinkertaistamiseksi. Tavoitteena on samanaikaisesti minimoida mahdollisia riskejä ja kielteisiä ympäristövaikutuksia. Direktiivissä säädettäisiin myös mahdollisuudesta luoda sääntelyn testiympäristöjä alan innovoinnin edistämiseksi.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön näkökulmasta olennainen linjaus REPowerEU-suunnitelmassa on mm. se, että tavoitteeksi asetetaan biokaasun ja biometaanin tuotannon ja käytön lisääminen EU:ssa yhteensä 35 miljardiin kuutiometriin 2030 mennessä.

[1] ’Uusiutuvien energialähteiden ydinkehittämisalueella’ tarkoitetaan tiettyä joko maalla tai merellä sijaitsevaa paikkaa, jonka jäsenvaltio on nimennyt erityisen soveltuvaksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotantolaitosten asentamiseen, lukuun ottamatta biomassaa hyödyntäviä polttolaitoksia. REPowerEU-suuunitelma s.13

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

Maa- ja metsätalousministeriö pitää valtioneuvoston kirjelmässä (U 68/2022vp) esitettyä Suomen kantaa pääsääntöisesti hyvin laadittuna. Suunnitelman osana esitetyistä lainsäädäntöehdotuksista laaditaan erilliset U-kirjelmät, ja maa- ja metsätalousministeriö ottaa niiden yhteydessä tarkemmin kantaa lainsäädäntöehdotusten sisältöön. Tässä vaiheessa nostamme esiin erityisesti seuraavia näkökohtia:

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että komission ehdotusta uusiutuvan energian tavoitteen nostamisesta voidaan tukea U-kirjelmässä esitetyn kannan mukaisesti, mutta samalla tulee huolehtia, että jäsenvaltioille jätetään riittävästi kansallista liikkumavaraa edistää eri energialähteitä. Edistämiskeinojen osalta tulee välttää yksityiskohtaista ja energialähdekohtaista sääntelyä. On erittäin tärkeää, että toimintaympäristön muuttuessa yhä haastavammaksi komissio ei rajaa vaihtoehtoja, vaan päinvastoin olisi tarvetta lisätä sääntelyn joustavuutta. Tarpeettoman yksityiskohtainen sääntely on nähty uhkakuvana etenkin biomassojen osalta.

Pidämme hyvänä linjauksena, että REPowerEU-suunnitelman tavoitteena on kiihdyttää biokaasun ja biometaanin tuotantoa EU:ssa. Biokaasun ja biometaanin käyttöä liikenteessä voisi kuitenkin näkemyksemme mukaan edistää vieläkin voimakkaammin. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on, että EU:ssa biokaasun ja biometaanin edistämistä toteutettaisiin kokonaisvaltaisesti EU-lainsäädännön eri osa-alueilla (mm. liikenne, ajoneuvot).

Maa- ja metsätalousministeriö pitää hyvänä, että REPowerEU-suunnitelmassa nostetaan esiin lupamenettelyjen joustavoittaminen. On kannatettava aloite varmistaa, että hitaat ja monimutkaiset lupamenettelyt eivät muodostu esteeksi ja rajoitteeksi uusiutuvien energialähteiden edistämiselle eivätkä alan teollisuuden kehittymiselle ja kilpailukyvylle. Ministeriö yhtyy myös U-kirjeen kantaan tämän osalta. Kantoja tulee kuitenkin täsmentää siinä vaiheessa, kun saadaan komission täsmällisemmät esitykset siitä, mitä konkreettisesti tarkoittaa, että direktiivissä otettaisiin käyttöön uusiutuvan energian periaate erittäin tärkeänä yleisenä etuna ja nk. ydinkehittämisalueiden[1] nimeäminen. Esimerkiksi ydinkehittämisalueita ja niiden nimeämisen merkitystä ei ole tarkemmin avattu REPowerEU-suunnitelmassa.

Lisäksi REPowerEU-suunnitelman rahoituksen osalta komissio esittää, että RRF-väline toimisi kehikkona rahoituksen kanavoimiselle ja hankkeiden toimeenpanolle. RePowerEU-tiedonannon yhteydessä komissio antoi RRF-asetuksen muutosehdotuksen, jossa esitetään, että jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin olisi sisällytettävä erillinen REPowerEU-luku, jonka tulisi sisältää uudistuksia ja investointeja, joilla monipuolistetaan energian toimituslähteitä unionissa tai vähennetään riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ennen vuotta 2030. Maa- ja metsätalous-ministeriö hyväksyy toistaiseksi U-kirjeessä esitetyn kannan, että REPowerEU:n toimiin hyödynnettäisiin pääosin olemassa olevaa EU-rahoitusta, mutta myös tämä edellyttää tarkempaa perehtymistä linjauksen vaikutuksiin. Toistaiseksi voidaan suhtautua avoimesti myös siihen, että REPowerEU:n toimissa hyödynnettäisiin RRF-välineen käyttämättä olevaa lainamuotoista rahoitusta. Asiaan otetaan tarkemmin kantaa lainsäädäntöehdotuksen käsittelyn yhteydessä.

Yleisenä huomiona maa- ja metsätalousministeriö toteaa REPowerEU-suunnitelmasta, että vaikka suunnitelman päätavoitteeksi oli linjattu venäläisistä fossiilisista energianlähteistä irtautuminen, kohdistuvat suunnitelmassa linjatut ohjauskeinot vain osittain em. tavoitteeseen. On erityisen tärkeää REPowerEU-suunnitelman alla annettavien ja muiden uusiutuvaa energiaa koskevien EU-säädösten osalta, että EU:n säädösehdotuksissa kohdellaan tasapuolisesti erilaisia uusiutuvan energian lähteitä ja erilaisia päästövähennysteknologioita.

Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta

Tiedoksi